

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

СУБОТА 14 вересня 2002 року

№168 (2919)

Хто накликав дощ

Готуючи до друку чергову фотосемиденку, тобто сім знімків — як сім знакових подій тижня, ми звернули увагу ось на що. Усі знімки з вельми людних місць — стадіонів, майданів, ярмарків, з парламенту, зрештою. Лиш одна важлива всеукраїнська подія цього тижня була не соціальна — перший осінній Дощ. Ми майже певні, що тут є таємничо-очевидний зв'язок. Тобто природа прислухається до нас: зібрався мітинг — а дощ тут як тут! Навіть синоптики скажуть вам, що це можливо: наелектризовані маси людей притягують і збирають над собою дощові хмари. З неба капає, температура повітря падає, і це називається «осінь», а іншою мовою — «початок політичного сезону». І нічого вже тут не поробиш...

(Закінчення на 6-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Бідні люди

Перший повноцінний пленарний тиждень у Верховній Раді розпочався доволі символічно — з дня уряду, на якому розглянули питання про подолання бідності. Справді, хоч би як оптимістично усміхалися перед камерами урядовці, переконуючи нас із парламентської трибуни у «незаперечних фактах зростання реальних доходів населення», бідність залишається візитівкою сучасного розвитку нашої держави. Навіть за сміховинно низькою офіційною межею бідності — 175 гривень — сьогодні перебувають понад 20 відсотків наших співгромадян. А якщо врахувати загальноприйняті світові стандарти, бідним можна вважати фактично весь народ. Хіба що без його невеличкої верхівки.

(Закінчення на 2-й стор.).

ВІТАННЯ

Жителям міста Ромни Сумської області

Від щирого серця вітаю вас зі 1100-річчям рідного міста.

Одинадцять століть міста, яке зручно розташувалося на берегах Сули та Великого Ромену, — це органічна частка історії України. Любов до рідної землі романчани засвідчили широкою участю у національно-визвольній боротьбі українського народу, героїчними подвигами у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 років.

Ромни — центр найбільшого на Сумщині району, місто з багатими трудовими традиціями. Саме тут було покладено початок нафтовій індустрії в Лівобережній Україні. Сьогодні в місті ефективно діє молочний комбінат, який лідирує в Україні за кількістю щоденно заготовленого і переробленого молока. Колективне виробничо-торговельне об'єднання «Талан» є найбільшим виробником юхтового взуття. Має попит продукція інших ваших підприємств — роменські гардини, облицювальна цегла, харчові продукти. За нинішніх складних умов рік у рік зростають показники соціально-економічного розвитку міста, що підтверджує діловитість місцевої влади.

Ваш край дав багато видатних людей. Усьому світові відомі імена фізика Абрама Йоффе, хіміка Василя Коршака, геолога Олексія Борисяка. Тут засяяли таланти українських артистів Степана Шкурата і Ганни Затиркевич-Карпинської. У наші дні славу міста примножують кваліфіковані, працьовиті робітники, інженери, економісти, працівники усіх сфер господарства, освіти і культури.

Ваша закоханість у рідне місто упевнює в тому, що за підтримки держави ви зумієте зробити свій край заможним і процвітаючим, де було б затишно жити, плідно працювати, ростити дітей, впевнено дивитися в майбутнє.

Зичу вам, дорогі романчани, міцного здоров'я, благополуччя, добробуту, миру і щастя.

Володимир ЛИТВИН,
Голова Верховної Ради України.

ПРИКМЕТИ ТИЖНЯ

Між урядом і Нацбанком пробіг бюджет

Державні бюджети на 2003 і 2004 роки, за словами голови ради НБУ Анатолія Гальчинського, можуть не розраховувати на кошти від Нацбанку.

Нагадаємо: за наявності позитивного сальдо кошторису Нацбанку, згідно з чинним законодавством, воно перераховується до держбюджету. А. Гальчинський нагадав, що перевищення доходів над видатками у кошторисі на цей рік становить 200 мільйонів гривень. 192 мільйони гривень НБУ перерахував Кабінету Міністрів у лютому, 8 млн. перерахує до кінця року. Ці гроші підуть на технічне переоснащення шахт, санаторно-курортне лікування інвалідів та забезпечення їх протезно-ортопедичними апаратами.

Оскільки кошторис НБУ на 2003 рік через завищений курс гривні до американського долара затверджено з нульовим сальдо, за словами А. Гальчинського, не буде чого й перераховувати. Зваживши на реалії, НБУ не включив у кошторис і суми виплат Кабінету Міністрів за реструктуризованим боргом. Не інакше як між урядом і Нацбанком пробіг бюджет. Докладніше про нього — **на 5-й сторінці.**

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Ренато Гуттузо

Портрет Рокко з сином.

Полотно, олія. Ермітаж, Санкт-Петербург.

У НОМЕР

Мужицька арифметика: більше пшениці — менші доходи

Ціни на продовольчу пшеницю нового врожаю, які в серпні скотилися до феноменально низької позначки, — тонну колоскових аграрники часто віддають навіть по 250 гривень, — повільно, але впевнено зростають. Нинішнього місяця вони «підскочили» на п'ять—сім відсотків, не без оптимізму повідомляють у Мінагрополітики. Там кажуть і про польові рекорди: загальний урожай перевалив за 36 мільйонів тонн і поступово «доганяє» минулорічні досягнення, коли зібрали більш як 39 мільйонів.

Попри райдужні перспективи від МінАП, за підрахунками експертів, сільгосппідприємства від продажу пшениці отримають на 100 мільйонів доларів менше, ніж 2001 року. Через низькі ціни. З цієї ж причини недораховуються заробленого прості трудівники полів і ферм, а також пенсіонери, з якими господарства зобов'язані розплачуватися за оренду їхніх земельних паїв. Стандартна ситуація: пшеницю керівники агроформувань дають у рахунок оплати, приміром, по 400 гривень за тонну, а селяни тут-таки збувають її по 250 гривень.

■ *Два житлові будинки в Бердичеві Житомирської області було пошкоджено пострілом із 152-міліметрової гармати, зданої в металобрухт.* Постріл стався у той момент, коли робітник проводив розрізання гармати. Бойовий снаряд, що був у стволі, після пострілу пролетів майже 800 м, наскрізь пробив приватний будинок, потрапив у причілок другого і впав. Вибуху, на щастя, не сталося. Робітник приймального пункту дістав незначні ушкодження. Особу того, хто здав гармату зі снарядом у металобрухт, уже встановлено. Компанія, яка прийняла незвичайний брухт, сплатить за ремонт будівель, **повідомляють «Українські новини».**

■ *Сьогодні 60-тисячне «місто на трьох шляхах» Сміла святкує 460-річчя свого заснування.*

«Народжена» у 1553 році, Сміла пройшла довгий і славний історичний шлях. На її землях у сімнадцятому столітті формувалися козацькі сотні великого гетьмана Богдана Хмельницького. У вісімнадцятому — спалахнуло повстання під проводом Максима Залізняка. У дев'ятнадцятому — місто оспівав у «Гайдамаках» геніальний Кобзар...

Про минуле ювіляра розповідає нині гостям оновлений 100-річний краєзнавчий музей. Про сьогодення — велике розмаїття культурно-мистецького дійства.

Світлого майбуття тобі, козачко-Сміла!

Мітингувати? На стадіон

Шевченківський місцевий суд міста Києва 12 вересня своїм рішенням заборонив опозиції проводити акцію протесту «Повстань, Україно!» на Європейській площі, **повідомило УНІАН.**

Суд задовольнив прохання Київської міської державної адміністрації про проведення масових зібрань, мітингів, демонстрацій 16 вересня на території спорткомплексу «Чайка» в селі Петропавлівська Борщагівка Києво-Святошинського району Київської області.

Дискутувати — отже, шукати шляхи розвитку

Влада готова обговорювати з опозицією її погляди на розвиток країни, проте не сприймає дії, спрямовані проти конкретної людини, заявляє перший заступник глави адміністрації Президента Валерій Хорошковський.

«Опозиція — це пропозиція іншого шляху розвитку. Не може бути опозиції проти конкретної людини, а тільки проти політики», — сказав він у Києві на семінарі для регіональних ЗМІ, який вчора завершив роботу.

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

На шахті «Бендюзька» холдингової компанії «Львіввугілля» знешкоджено саморобний вибуховий пристрій

НОВИНИ

■ Голова Верховної Ради України Володимир Литвин зустрівся з делегацією Німецько-українського форуму. Представники цієї недержавної організації розраховують на підтримку ВР своєї минулорічної ініціативи стосовно організації зустрічі українських та європейських депутатів. Ця ідея, як повідомив «ГУ» міністр-посланник Посольства Німеччини в Україні Ганс-Йохен Шмідт, поки що не знайшла відгуку в української сторони. Мета візиту делегації до нашої країни — пошук надійних партнерів.

■ Президент України Леонід Кучма завтра вирушить до Зальцбурга (Австрія), де візьме участь в Європейському економічному саміті. Там він має намір порушити питання про міжнародний консорціум з використання українських магістральних газопроводів.

■ Завтра до Києва прибуває делегація міжнародної правозахисної організації «Репортери без кордонів» на чолі з її керівником Робером Менаром — офіційним представником сім'ї Гонгадзе.

Попереду економіка

Україна та Філіппіни мають значно поглибити економічні зв'язки, тим паче що нині для цього склалися всі передумови. Про це йшлося на зустрічі Голови Верховної Ради Володимира Литвина з офіційною делегацією Філіппін на чолі з президентом Сенату Франкліном М. Дрілоном. «Товарообіг між нашими державами сьогодні становить 120 мільйонів доларів — це практично нічого», — зауважив Голова Верховної Ради. Він також додав, що в нас є «спільні дотики економічного співробітництва». Україна може запропонувати цілу низку галузей, які напевне будуть цікаві офіційній Манілі. Йдеться передусім про суднобудівну, літакобудівну та космічну сфери промисловості. Однак, щоб бажане стало дійсним, треба багато зробити: ще не розбудована на належному рівні договірна база, недостаньо ефективно розвиваються міжпарламентські та міжурядові відносини. Тому візит делегації, як зазначив Володимир Литвин, став справді знаковим і для України, і для Філіппін.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ПОСТАНОВА Верховної Ради України

Про встановлення у м. Нью-Йорку (при спорудженні загального меморіального комплексу пам'яті загиблих) меморіальної дошки із зазначенням прізвищ громадян України, які стали жертвами трагедії 11 вересня 2001 року

Верховна Рада України **постановляє:**

З метою увічнення пам'яті громадян України, загиблих внаслідок терористичних актів, скоєних 11 вересня 2001 року на території Сполучених Штатів Америки, рекомендувати Кабінету Міністрів України розглянути питання про можливість встановлення у м. Нью-Йорку (при спорудженні загального меморіального комплексу пам'яті загиблих) меморіальної дошки із зазначенням прізвищ громадян України, які стали жертвами трагедії 11 вересня 2001 року.

Голова Верховної Ради України В. ЛИТВИН.

м. Київ,
11 вересня 2002 року.
№ 120-IV.

Не забувати уроків трагедії

ЗАЯВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ з приводу річниці трагічних подій 11 вересня 2001 року у США

Рік, що минув з часу трагічних подій 11 вересня 2001 року у Сполучених Штатах Америки, не вгамував гнів і обурення людства злочинними діями терористів, біль і гіркоту втрати тисяч ні в чому не винних людей, які загинули у літаках, хмарочосах Всесвітнього торгового центру Нью-Йорка й офісах Пентагона. Вшановуючи їх світлу пам'ять, ми ще й ще раз висловлюємо глибоке співчуття рідним і близьким загиблих.

Минулорічна трагедія багато чого мала навчити людство. Вона передовсім показала, що ні фінансова та економічна могутність, ні володіння безпрецедентним за своїми масштабами арсеналом сучасної зброї не гарантують безпеки навіть наймогутнішій державі світу. Стало ще очевиднішим, що подолати міжнародний тероризм, релігійний екстремізм людство може тільки спільними, об'єднаними зусиллями.

Усвідомленням цього стало створення антитерористичної коаліції, до складу якої увійшли десятки держав. Чільне місце в ній посідає Україна, найвищими цілями зовнішньої політики якої є зміцнення міжнародного миру і безпеки, підтримання мирного, рівноправного і взаємовигідного співробітництва з членами світового співтовариства відповідно до загальновизнаних принципів і норм міжнародного права.

Верховна Рада України надає винятково важливого значення тому, щоб досвід функціонування антитерористичної коаліції було повною мірою використано для зміцнення співпраці членів світової спільноти у подоланні таких глобальних загроз, як поглиблення соціальної прірви між кількома найбагатшими і більшістю менш розвинених країн та країн з перехідною економікою, катастрофічне зубожіння сотень мільйонів людей, поширення наркоманії, інфекційних хвороб, корупції і організованої злочинності, вичерпання водних та інших природних ресурсів, забруднення атмосфери, небезпечне накопичення ядерної, хімічної та іншої зброї масового знищення, прагнення до гегемонізму і диктату в міжнародних відносинах, намагання використати об'єктивні процеси глобалізації та інтернаціоналізації в інтересах тільки однієї чи будь-якої групи держав.

Згуртувавшись, людство здатне забезпечити збереження довкілля, біорізноманіття, прискорення економічного і соціального зростання кожного члена світової співдружності. Ми послідовно виступаємо за зростання ролі Організації Об'єднаних Націй у вирішенні світових проблем, за неухильне дотримання вимог Статуту ООН під час врегулювання будь-яких конфліктних ситуацій і відвернення загрози миру й безпеці народів.

В українському суспільстві викликали інтерес документи Всесвітнього саміту зі сталого розвитку, який нещодавно відбувся в Йоганнесбурзі. Своїми безпрецедентними рішеннями — добровільною відмовою від третього за потужністю арсеналу ядерної зброї і закриттям Чорнобильської атомної електростанції —Україна, опинившись фактично наодинці з цими дуже непростими проблемами, продемонструвала усьому світові віддасть справі миру і міжнародної безпеки, вірність своїм зобов'язанням перед людством. На жаль, ці благородні кроки не стали загальнопоширеним прикладом для наслідування.

Осмислюючи уроки вересневої трагедії минулого року, ми вважаємо своїм обов'язком цією Заявою привернути увагу світової громадськості і закликати всі держави світової спільноти до солідарності і примноження зусиль у подоланні глобальних викликів, що стоять перед людством у XXI столітті.

Вільні зони — чорні дірки

Вечірнє засідання 12 вересня

Парламентарії продовжили роботу над проектом постанови про здійснення державної політики щодо виконання законів «Про природно-заповідний фонд України» і «Про охорону культурної спадщини», а також про дотримання посадовими особами вимог чинного законодавства стосовно Національного заповідника «Хортиця» й інших історико-культурних заповідників та об'єктів природно-заповідного фонду. Думки народних депутатів розділилися. Одні з них вимагали визнати роботу профільних міністерств Кабміну незадовільною, а інші — недостатньою. Врешті-решт, парламентарії схвалили постанову, внісши низку поправок до її проекту та дійшовши згоди, що уряд недостатньо приділяв уваги природно-заповідному фонду держави, охороні її культурної спадщини.

Аж ніяк не у всіх законопроектів, які розглядали на вечірньому засіданні, було достатньо прихильників серед народних депутатів. Так, вони відхилили запропоновані урядом зміни до Закону «Про споживчу кооперацію», вбачаючи в них погіршення законодавчої бази, обмеження прав рядових членів «Укрспоживспілки».

Всього лише кількох голосів не вистачило для внесення змін до деяких законів стосовно створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон і запровадження спеціальних режимів інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку. За це рішення проголосувало 205 депутатів. І даремно Віктор Пинзеник закликав своїх колег прийняти запропонований законопроект у першому читанні. «Вільні економічні зони — дірки в держбюджеті», — наголосила голова спеціальної контрольної Комісії Верховної Ради з питань приватизації Валентина Семенюк. «Ми втрачаємо мільярди гривень!.. Припинити розкрадання!..» —підтримали її Юрій Кармазін та інші парламентарії.

Багато зауважень у депутатів викликав і внесений урядом проект змін до закону про судоустрій. Перенесення «на потім» утворення Апеляційного і Касаційного судів (до 1 квітня 2003 року), формування системи адміністративних судів (протягом трьох років, розпочинаючи з 1 січня наступного) підтримали лише 97 народних обранців. Того вечора депутати відхилили ще кілька законопроектів.

Натомість схвалено внесення змін до законів «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» (відносно працівників льотного складу) та «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти». Внесенням змін до Закону «Про статус народного депутата України», а також до статті 22 Бюджетного кодексу парламентарі подбали про забезпечення службовими житловими приміщеннями, включивши до переліку головних розпорядників бюджетних коштів кілька академій. Прийнято також за основу і закон про електронний цифровий підпис.

Верховна Рада повторно розглянула кілька законів з пропозиціями Президента України. Усі його пропозиції було відхилено, але й подолати вето парламент не зміг.

Ратифікувавши низку договорів, конвенцій та угод (зокрема Угоду про безпеку між урядом України і Організацією Північноатлантичного Договору), депутати до завершення вечірнього засідання за скороченою процедурою схвалили в першому читанні ще п'ять законопроектів.

Анатолій БЕНЬ, Олександр АБЛІЦОВ.

Про «інтелектуальний самогон» і дорадчі служби

Ранкове і денне засідання 13 вересня

Після оголошення запитів народних депутатів сесія розпочала роботу з порядку денного. На вимогу трьох фракцій — КПУ, СПУ, Блоку Юлії Тимошенко слово було надано народному депутату Івану Бокію, який від імені опозиції висловив протест проти рішення суду Шевченківського району міста Києва, що заборонив проведення акцій 16 вересня на Європейській площі столиці та перенесення їх на аеродром «Чайка».

Парламентарії обговорили проект закону про внесення змін до Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм».

Відзначаючи позитивні моменти законопроекту, який ставить заслін перед проникненням на український ринок низькоякісної продукції та захищає авторські права, народні депутати одночасно звернули увагу на те, що новий закон у разі його прийняття сприятиме монополізації розповсюдження компакт-дисків та обмежить роздрібну торгівлю ними. Таким чином створюватимуться умови для нелегального виготовлення «інтелектуального самогону» та його продажу.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Всебічно і детально обговорено проект закону про похоронну справу.

Заступник державного секретаря Міністерства аграрної політики України Роман Шмідт доповів народним депутатам основні положення законопроекту про сільськогосподарську дорадчу діяльність.

Наступного тижня народні депутати працюватимуть у комітетах та округах.

Анатолій КАРАСЬ.

Бідні люди

(Початок на 1-й стор.).

Головним результативним досягненням парламенту за тиждень стало досить швидке ухвалення порядку денного другої сесії. Депутати розглядатимуть на цій сесії держбюджет на наступний рік, Податковий, Цивільний, Адміністративно-процесуальний і Трудовий кодекси, закони «Про Кабінет Міністрів» та «Про тимчасові слідчі та спеціальні комісії» з пропозиціями Президента, закон «Про Президента України», шість законопроектів про внесення змін до Конституції та кілька законопроектів про вибори народних депутатів на пропорційній основі.

Якщо законотворча робота вже входить у більш чи менш спокійне русло, то політичні процеси у стінах парламенту, навпаки, стають дедалі бурхливішими. Лідери опозиційних фракцій, користуючись відновленням прямої трансляції сесії по УР-1, не раз зверталися до своїх мікрофонів для чергових закликів до народу долучитися до акцій протесту 16 вересня. До того ж підливало масла у вогонь чергове подання Генпрокурора України про надання парламентом згоди на притягнення до кримінальної відповідальності лідера партії «Батьківщина» Юлії Тимошенко. Голова Верховної Ради України Володимир Литвин повернув подання до Генпрокуратури на доопрацювання, мотивуючи це потребою підтвердити додаткові обґрунтування. Хоча сама Юлія Володимирівна наполягала негайно розглянути це подання, вважаючи, що в сесійній залі поки що не зібрано достатньо депутатських голосів для «зеленого світла» на її арешт.

Зроблений на початку сесії перший ривок назустріч ініціативам Президента про перетворення України на парламентсько-президентську республіку продовження фактично не мав. Правовий комітет, якому на першій погоджувальній раді було доручено за тиждень сформувати робочу групу з підготовки змін до Конституції, нічого конкретного поки що не запропонував. Хіба що вивіску — «тимчасова спеціальна комісія». З 13 фракцій свої пропозиції про формування конституційної комісії подали до профільного комітету лише три. А соціалісти взагалі навідріз відмовилися брати в ній участь.

Зате робота над створенням парламентської більшості, на що також благословив Президент, закипіла з новою силою. До переговорів дев'яти фракцій та об'єднаних есдеків долучилися не лише «Наша Україна», а й Голова Верховної Ради і навіть сам Президент. Нічого конкретного на «більшовицькій кухні» ще не «зварилося», єдине, що сторони вирішили ні до кого не приєднуватися (ні «Нашій Україні» до «дев'ятки», ні навпаки), а розпочати створення більшості з підписання спільної угоди. Окрім розподілу посад у коаліційному уряді, з'явилася ще пропозиція перерозподілити серед більшості керівні крісла в парламентських комітетах. Утім, навіть якщо на етапі розподілу керівних портфелів удасться досягти згоди і парламентську більшість вдасться створити, прогнозувати її долю сьогодні дуже складно — жодних законодавчих гарантій ця більшість не матиме.

Юліана ШЕВЧУК.

Працівникам господарств, підприємств, установ та організацій лісового господарства України

Шановні працівники лісового господарства України!

Народні депутати України — члени фракції «Аграрники України» від щирого серця вітають вас з професійним святом — Днем працівників лісу.

Ваше свято — це визнання вашої самовідданої праці для України, справедлива оцінка вашого внеску в економіку держави.

В нинішніх непростих умовах ви продовжуєте добрі традиції поколінь людей, які завжди з душею піклувалися про ліси, берегли і примножували цей безцінний дарунок природи. Завдяки вашій невтомній і повсякденній праці в державі вдалося досягти вагомих результатів у розвитку лісового господарства. Багато робиться і для реформування галузі з метою підвищення її економічної ефективності.

Тож нехай і надалі стають вагомішими ваші здобутки. Хай примножується економічний потенціал галузі. Прийміть сердечну вдячність за все, що ви робите для народу, суспільства, для майбутнього.

Фракція «Аграрники України» одним із головних завдань у своїй роботі вважає напрацювання та забезпечення прийняття таких законодавчих і нормативних актів, які захищатимуть інтереси працівників та сприятимуть подальшому розвитку і агропромислового комплексу, і лісового господарства.

Бажаємо вам і вашим родинам щастя, міцного здоров'я, добра і благополуччя, роботи, котра приносила б і моральне, і матеріальне задоволення.

Депутатська фракція «Аграрники України» у Верховній Раді.

СПОРТ

Шановні спортсмени, фахівці галузі, шанувальники та вболівальники фізичної культури і спорту!

Від імені Комітету Верховної Ради України з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму гаряче і сердечно вітаю вас з Днем фізичної культури і спорту.

Це традиційне свято фізичної культури і спорту відзначається в Україні вшануванням улюблених героїв Олімпійських та Параолімпійських ігор, всіх спортсменів-професіоналів, всіх любителів спорту, працівників фізкультурно-спортивного руху, проведенням масових спортивних заходів.

Високі спортивні результати на світових аренах — це наслідок наполегливої, копіткої праці спортсменів, тренерів, усіх працівників і любителів спорту, професіоналізму і сили волі наших спортсменів, підтримки численної армії вболівальників.

Щиро зичу вам міцного здоров'я, невичерпної енергії, натхнення, оптимізму та нових яскравих спортивних перемог для усславлення нашої Вітчизни!

З повагою,
Катерина САМОЙЛИК,
голова комітету.

На очах в англійських розвідників

Футбол. Чемпіонат країни. 9-й тур.

Як відомо, наступної середи динамівці Києва в першому матчі групового турніру Ліги чемпіонів прийматимуть англійський клуб «Ньюкасл». Його розвідники побували у столиці України і побачили свого суперника у всій красі.

«Динамо» — «Ворскла». 8:0. 3 500 глядачів. Голи: Леандро, 7, 17, Шацьких, 64, 83, Рінкон, 70, 77, Чернат, 71, Мелащенко, 80.

«Дніпро» — «Карпати». 2:0. 8 000. Венглинський, 44, 65.

«Металіст» — «Чорноморець». 1:0. 7 000. Бермудез, 87.

«Таврія» — «Металург» Д. 0:2. 4 500. Джамараулі, 13, Чутанг, 29.

«Металург» Зп — «Поліграфтехніка». 2:1. 1 200. Ключик, 62, Модебадзе, 66 — Селезньов, 45+2. 3 поля вилучено: на 29-й хв. олександрійця Покладка (за стрибок на суперника після зупинки гри), на 78-й хв. запоріжця Лапка (за два попередження).

«Шахтар» — «Оболонь». 2:1. 23 000. Зубов, 11, Воробей, 35 — Продан, 48.

«Волинь» — «Кривбас». 2:0. 9 800. Гребенюжко, 20, Сачко, 38.

«Дніпро» — 23 очки, «Шахтар» — 20, «Динамо», «Арсенал», «Металург» Д — по 19, «Волинь» — 15, «Ворскла», «Металург» М, «Карпати», «Металіст» — по 9, «Таврія», «Оболонь», «Металург» Зп, «Поліграфтехніка» — по 8, «Кривбас» — 7, «Чорноморець» — 4.

Хокей. Чемпіонат СЄХЛ. «Німан» (Гродно) — «Сокіл» (Київ). 1:2.

Хто накликав дощ

(Початок на 1-й стор.).

Отже, ось де винуватці зміни погоди. Свідчення очевидне: чи не щодня збиралися велелюдні натовпи. І навіть якщо десь сходились «не більше трьох», то за кожним з тих трьох невидимо стояло багато інших...

10 вересня. Репетирують акцію громадянської непокори в Києві.

6 вересня. Львів: сороковини скнилівської трагедії.

12 вересня. К. Ващук, В. Ющенко, Л. Кравчук, як і весь парламент, думали: що сказати Генпрокуророві з приводу Ю. Тимошенко.

9 вересня. Біля Посольства США: «Руки геть від Іраку!»

7 вересня. Пирогів під Києвом: етнографічний ярмарок.

8 вересня. Ми — чемпіони Європи з футболу серед спортсменів-інвалідів!

11 вересня. Ніна Карпачова з російським колегою О. Мироновим відвідали Лук'янівську в'язницю.

Фото Юрія Венгереша, Олександра Клименка, Сергія Ковальчука, УНІАН, Укрінформу

Кримський барометр показує «ясно»

РЕГІОН. ПОЛІТИЧНИЙ СПЕКТР

Перед тим, як це написати, опитав, проінтерв'ював, порозмовляв з кількома десятками своїх земляків різного соціального стану і політичних симпатій, тож вважаю автором нотаток усіх кримчан, котрі поділилися своїми відчуттями нинішньої політичної погоди на півострові. Мої тут лише запитання, які подеколи стали заголовками.

Осінній «букет» партій

Основними етнополітичними силами на півострові залишаються проросійські, які від колишнього протистояння українській державотворчій ідеї помітно трансформуються в культурологічні; проукраїнські, що активно структуруються, і кримськотатарські, які стають ще монолітнішими. Суто політичні сили після виборів очолила впливова «команда Куніцина», головою якої є кримський прем'єр. Посоліднішала Аграрна партія України, на чолі з давнім соратником Сергія Куніцина, нинішнім його заступником, екс-представником Президента Анатолієм Корнійчуком. Добре представлена в управлінських структурах Партія Регіонів, що збільшується, з лідером — першим заступником голови ВР АРК Василем Кисельовим. Розгалужується кримська організація СДПУ(о). Хоча її представники менше представлені у владних структурах, майже не представлені в уряді, мають лише кілька своїх депутатів у кримському парламенті, та вони отримали досить непогану підтримку на виборах. У багатопартійному окрузі взяли понад 20% голосів кримчан, що для соціал-демократів є добрим результатом.

Досить потужною лишається кримська організація Компартії України, яку очолює Леонід Грач. Хоча вона програла останні вибори порівняно з попередніми, за неї голосувало майже 37% виборців за партійними списками. Водночас невдалими були для неї і вибори до ВР України в мажоритарних округах, де провели лише одного депутата замість, як звичайно, 3—5 на попередніх виборах. А ще фактично програли вибори в кримську ВР, хоча отримали близько 20 місць. Раніше ж контролювали тут майже 40% і мали неабиякий вплив.

Крим — унікальний регіон України і з політичної точки зору: після виборів тут не сталося такого різкого розмежування політичних сил, як, наприклад, у ВР України. На півострові був сформований коаліційний уряд, який очолив представник блоку «За єдину Україну» Сергій Куніцин. До нього увійшли і комуністи, і представники блоку «Наша Україна» В. Ющенка. Саме це дало змогу Криму успішно розв'язувати нині найрізноманітніші політичні й економічні питання.

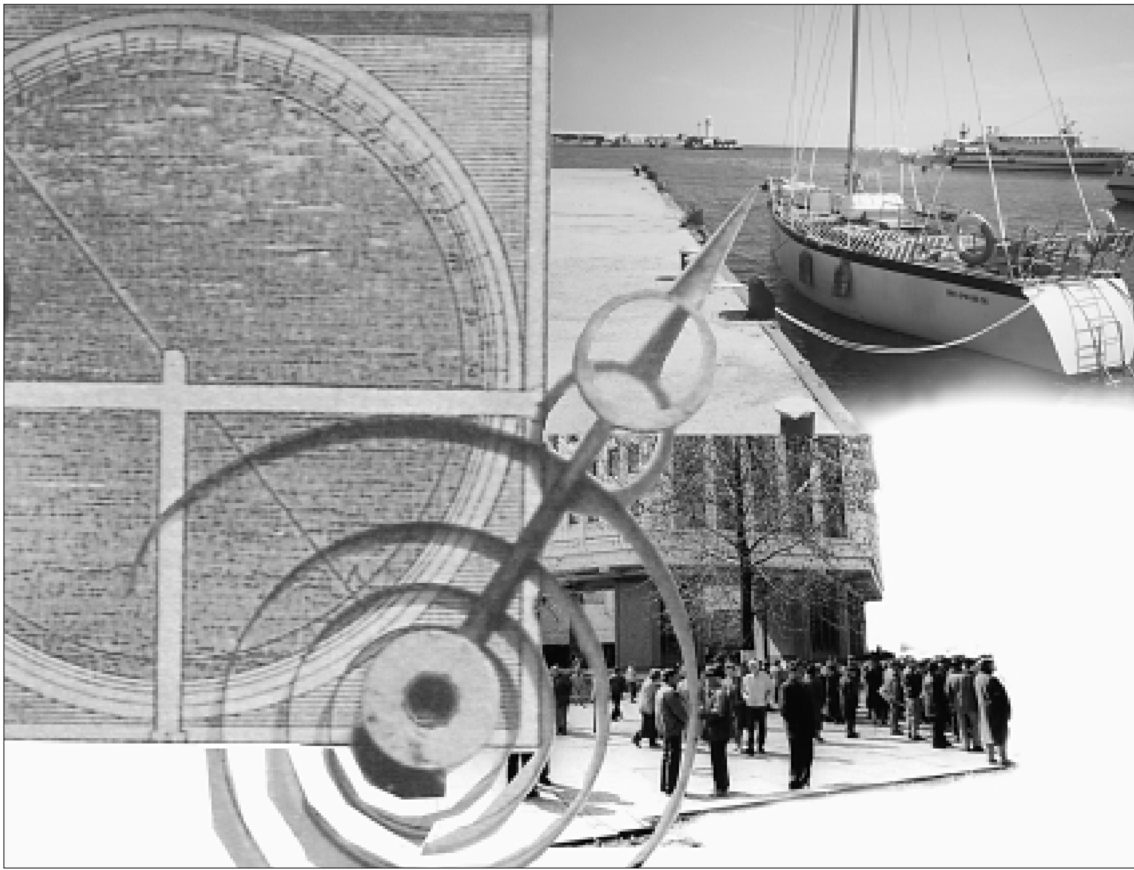
Хоча не всі сили представлено і в уряді. Наприклад, менше представництво отримала група народного депутата України Льва Мірімського. Цього досить відомого кримського політика і підприємця, котрий має свої певні політичні й економічні інтереси на півострові, вже втретє обирають до українського парламенту і він успішно лобіює свої інтереси у ВР АРК. І хоча його представники є і в президії ВР, і в уряді автономії, він зацікавлений у розширенні цього представництва. Нині багато говорять про підготовку певних політичних процесів у ВР Криму, метою яких є зміна уряду. Політичні розмови, прогнози і здогади сходяться на тому, що за цим процесом стоїть саме Л. Мірімський.

«Тузи» і «шістки»

Тож нині у ВР АРК можливі певні зміни, вірогідне виникнення якоїсь антиурядової коаліції. Але багато хто прогнозує, що альтернативну більшість поки що зібрати не вдасться. Дуже багато залежить від адміністрації Президента. Хоча батько нації підтримує Сергія Куніцина, адміністрація Президента, яку очолює об'єднаний есдек, має свою політику, і місцеві аналітики вперто кажуть, що кримські об'єднані соціал-демократи вже починають працювати проти Куніцина, маючи на меті підготовку його відставки.

Зазначають, що президентська адміністрація може відіграти в цьому ключову роль. Якщо з неї прийде хтось знімати Куніцина, це не означатиме, що вони діють від імені Президента. І, звісно, з проблемами, але можуть зняти. Поки що офіційно такої команди не було. Але соціал-демократи намагаються заручитися підтримкою «Трудової України», деяких інших пропрезидентських сил, щоб виступити проти коаліційного кримського уряду народного демократа С. Куніцина.

Чимало мешканців краю розцінюють балотування впливового кримського політика і бізнесмена, народного депутата України Льва Мірімського в одному з вільних округів півострова до кримської ВР, що відбудеться 22 вересня, як бажання бути кримським спікером і спробу тиску на Бориса Дейча.

Колаж Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

Поки що і Куніцин, і Дейч і далі демонструють єдність та стабільність. А прем'єр на останній прес-конференції заявив, що не володіє інформацією про те, що якісь депутати вийшли з проурядової більшості —депутатської групи «Стабільність» і що, як і раніше, вона нараховує понад 60 членів. Так це чи ні, стане відомо 18 вересня на другій сесії ВР АРК.

Хто ж на сторожі Слова?

Щодо свободи преси, то оглядачі відзначають деяке поліпшення протягом останнього року. Хоч би як важко було журналістам працювати, хоч би як вони були залежні, але загальний внутрішній і міжнародний тиск на українське керівництво після смерті Гонгадзе позитивно вплинув і на кримському рівні. Журналісти вільніше почали висловлюватися в місцевій пресі. Хоча залежних працівників ЗМІ більшість, та незалежна журналістика на півострові існує.

Кримських журналістів друкують охоче, бо преса на півострові стала зубатою з часів «президента» Мєшкова, який намагався тиснути на українських і кримських журналістів-українофілів, сповідників загальнонаціональної ідеї державності. Тоді пресі, особливо україномовній, потрібно було захищати себе. Це змусило до дій самозахисту. Така «агресивність во благо» стосовно влади залишилася і вони намагаються захищати себе принципово. Є кілька згуртованих журналістських організацій, які намагаються відстоювати своїх членів-колег.

Крім офіційної Кримської республіканської організації Національної спілки журналістів України, було створено кілька організації, які представляють інтереси журналістів, захищають їхні права, ім'я, честь і гідність. Не менш відома, впливова і авторитетна організація, до думки якої прислуховується влада — Асоціація вільних журналістів Криму, яку очолює Ліля Буджурова, працює з 1994 року і об'єднує кілька десятків журналістів, які пишуть для некримських видань, і таким чином вважають себе вільними від кримської влади і місцевого бізнесу. При Кримському центрі незалежних політичних дослідників-журналістів кілька впливових журналістів, які поставили за мету збирати і поширювати інформацію про порушення прав журналістів, створили Комітет з моніторингу свободи преси в Криму. Його очолив журналіст Володимир Притула.

Ці три організації намагаються діяти разом. Як правило, захищаючи права своїх членів і загалом кримських журналістів, вони одержують підтримку в найвищих кабінетах. Найбільший їхній успіх: на півострові вдалося створити атмосферу корпоративної солідарності працівників ЗМІ.

Додає авторитету цим організаціям і те, що вони мають у своєму гурті однодумців — кваліфікованих юристів, адвокатів, правозахисників, які не лише надають кваліфіковані консультації, а й беруть участь у судових процесах на захист журналістів. Дуже допомагає кримським журналістам програма Айрекс Про-медіа, в складі якої теж є авторитетний юрист Наріман Абдурашитов. Комітет з моніторингу свободи преси в Криму має свого юриста Арсена Османова, послуги якого оплачує фонд «Відродження». На громадських засадах журналістам охоче допомагають юристи Ліги кримськотатарських юристів «Ініціум», яку очолює Еміне Авамілєва.

Чи вируватимуть площі?

Конфліктний потенціал у Криму завжди був високий. Та останніми роками він помітно знизився. Звісно, людей більше турбують соціально-економічні проблеми: зарплата, пенсія, безводдя, холоднеча в квартирі. Певним чином останніми роками хоча й незначні, але деякі позитивні зміни відбуваються. Вчасно почали виплачувати поточні пенсії, зарплати, хоча заборгованість минулих років ще значна.

Проте напруженість залишається у селах, але там люди не звикли до мітингів.

На мітинги могли б вивести лідери меджлісу: і 10, і 20, і 30 тисяч людей. До тисячі — комуністи. Інші політичні сили багато людей на площі не приведуть. Це стосується і правого, проукраїнського, спрямування, націонал-демократичних сил і рухів, «Батьківщини» і проросійських організацій.

Треба зауважити й те, що стався розкол серед комуністів. Якщо київські «товариші» кажуть, що 16 вересня вони виходитимуть з червоними прапорами і антипрезидентськими гаслами і всі комуністи мусять теж вийти на цей мітинг, то лідер кримських комуністів, фактично підставив своє партійне плече Леоніду Кучмі. Леонід Грач днями провів рішення на бюро кримського Рескому КПУ, згідно з яким кримські комуністи не братимуть участі в загальноукраїнських масових акціях протесту. Вони планують провести акції протесту на так звані жовтневі свята. Сьогодні вони кажуть, що не підтримуватимуть націоналістів з «Нашої України» і «Батьківщини». Меджліс не виведе людей також.

Як тобі, бізнесе, між владами і партіями?

Кримський бізнес мало чим різниться від загальноукраїнського. Він залежить від влади — працює або під нею, або орієнтується на неї. Чи можна сказати, що на півострові більше «тіньового» бізнесу? Так, оскільки тут більше для нього можливостей, особливо в курортній сфері.

Це відомо всім. Уряд якимось чином намагається з цим боротися. Та на поверхні цього айсбергу ті самі санаторії, які належать податківцям, МВС, прикордонникам, іншим численним не лише силовим структурам, список яких, у тому числі з президентською адміністрацією, ВР АРК, довжелезний — вони просто не платять податків на землю. Вони зазвичай збиткові, працюють за рахунок бюджету, і через збитковість звільнені від багатьох податків. Як правило, вони закриті. На території цих пансіонатів працюють різні кафе, ресторани, нічні бари, забігайлівки, які теж фактично не платять податків, бо, у свою чергу, вже перебувають під їх дахом. Це величезна проблема для Криму.

І малий, і середній, і великий бізнес орієнтуються на владу, щоб убезпечити себе від різних перевірок. Вони повинні мати якийсь «дах». Якщо раніше це були кримінальні угруповання, то нині хтось із влади: міліції, прокуратури, податкової або міської —такий собі «дах з державними кокардами». Та це не лише кримська, а загальноукраїнська проблема.

Але вже є приклади, коли дрібні бізнесмени об'єднуються. Той самий ринок «Автостоп». Чиновники з міськвиконкому зробили все, щоб вигнати людей з робочих місць (навіть з допомогою силовиків, які брутально вивозили торгові ряди), закрити ринок і створити на ньому маленькі магазинчики та роздати своїм друзям.

Але люди організувалися, виходили на мітинги і пікети, перекривали вулиці, писали листи, зверталися до преси. На це звернула увагу міська, республіканська влада і протестанти добилися справедливості, відстояли свої права. Цивілізований компроміс знайдено. Це один з багатьох прикладів, як дрібний бізнес зміг добитися вирішення своєї справи.

Крим лишається «Вишневим садом» Росії?

Російський чинник у специфічному регіоні, де етнічне російське населення становить більшість, тут завжди був впливовим. Істотним і залишатиметься. В Криму сконцентрована російська історична пам'ять: Голіцин, Потьомкін, Катерина II, Севастополь, Лівадійський палац, цар, свити, дачі, палаци, Чехов і Пушкін... Це історичне минуле досить відчутно впливає на ставлення росіян до Криму і кримчан до Росії. Це треба розуміти. З другого боку, російський чинник, на якому намагалися зіграти проросійські сили, деякі російські і кримські політики на початку і протягом 90-х років, нині вже не спрацьовує. Проросійські сили зазнали нищівної поразки на виборах у Криму. Попри те, що вони мали фінансову, матеріальну, моральну підтримку з Росії — все-таки програли і дуже мало представлені в органах влади Криму.

Кримчани звикли судити про все по справах. Їх лякали українізацією, а вони бачать, що в центрі Сімферополя є прекрасний Російський культурний центр, а українського немає. Були чудово відреставровані російський академічний і кримськотатарський театри, а український розвалюється на очах, бо не ремонтується з десяток років. Що 97% шкіл в автономії російськомовних, і їх ніхто не зачиняє, а всього 4 українські школи розташовані в пристосованих будівлях, дитсадках тощо.

Кримчани хотіли б жити краще. Але кордони ніхто не закриває. Вони їздять у Росію і бачать, що там живеться не ліпше, а подекуди навіть гірше.

Кримські мешканці цінують, що в нас немає війни, Чечні, шовіністичної мілітаристської істерії, відносна політична стабільність, фактично відірвано голову криміналітету. Це трансформує російський чинник —стає іншим, не так політичним, як культурологічним терміном.

Чим пахнуть російські гроші?

На останній прес-конференції Сергій Куніцин сказав, що протягом останнього року відчувається інвестиційний бум російського капіталу в Крим. Він намагається прийти на півострів енергійно: купити, скупити. Раніше сприяв цьому Леонід Грач, який розраховував на політичну підтримку цього капіталу, і відкрито, публічно заявляв, що сприятиме тільки йому.

Тож російський капітал іде в Крим активно. Його передусім цікавить курортно-рекреаційна сфера. Є чимало прикладів успішного входження російських грошей: «Лукойл», єдиний чотиризірковий у Криму готель «Ореанда», пансіонат «Медвежонок» і ще з десяток досить успішних проектів.

Росіянам легко працювати на півострові, бо вони найближчі, активніші за інших сусідів. Цьому сприяє мовно-культурна ідентичність, ностальгійні спогади про кращий курорт СРСР, майже однакові умови і правила просування бізнесу. Вони знають, кому і якого дати хабаря, як працювати в «тіні».

Не можна сказати, що російські гроші було помічено в підтримці тих чи тих політичних сил. Російський блок підтримували більше централізовано певні політичні сили, або бізнес, який орієнтується на певні політичні сили в Росії, зокрема лужковські. Щодо загального потоку російського капіталу в Крим, то росіяни бачать у цьому передусім просто вигідний бізнес і не більше.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

МОНІТОРИНГ

Закони, яких чекають

Редакція газети «Голос України» вирішила поцікавитися думкою читачів щодо законодавчої роботи Верховної Ради. Передусім нас цікавило два основні запитання:

1. Які найважливіші закони прийняли народні депутати останнім часом?

2. Який найважливіший закон Верховна Рада повинна прийняти найближчим часом?

Наші власні кореспонденти провели опитування респондентів **у Запорізькій, Одеській, Рівненській та Чернігівській областях.**

Зрозуміло, та ми й не сумнівалися, що багатьох громадян перше запитання може поставити у незручне становище. Скажімо, у Чернігівській області понад 80 відсотків опитаних не змогли згадати бодай хоча б одного закону. А ось що повідомляє наш власний кореспондент з Рівненщини Олександра Юркова: «20 відсотків змогли назвати точні назви законів (їм доводиться користуватися ними в роботі), ще близько 40 відсотків опитаних змогли приблизно назвати прийняті Верховною Радою України закони, але неточно вказали назву».

Схожі відповіді лунали на запитання наших кореспондентів і в Запорізькій, Одеській та Чернігівській областях.

Що стосується власне законодавчих актів, то на першому місці за значенням більшість опитаних поставила Конституцію України, яку було прийнято 1996 року. Решта думок розділилися. Серед найважливіших законів, прийнятих парламентом останнім часом, респонденти називали **Земельний, Кримінальний та Митний кодекси, закони «Про судоустрій», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про інноваційну діяльність», «Про зерно та ринок зерна»**, деякі інші, проголосовані народними депутатами у попередні роки, або лише у першому читанні.

А яких законів чекають наші громадяни чи не найшвидше?

Передусім — **Податковий кодекс**. Одесит, військовий пенсіонер, 60-річний Михайло Климов так висловився з цього приводу: «Аби податки не змінювалися щомісяця. По синові, який молодим кинув армію і пішов у бізнес, знаю, як це нервує». А його землячка Тамара Кравчина вважає, що тоді і податків буде більше залишатися на місцях.

На перше місце Податковий кодекс вийшов і у Запорізькій області. Майже 25 відсотків опитаних вважають за необхідне прийняти його уже найближчим часом.

До списку законодавчих актів, прийняття яких чекають наші громадяни найближчим часом, потрапили також **Цивільний, Господарський та Житловий кодекси.** Хочуть вони і внесення змін у Закон **«Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян»** та низку інших.

Попри серйозну аргументацію Леоніда Кучми про нагальну потребу внесення змін до Конституції для формування нової моделі державної влади, лише трохи більш як 5 відсотків наших читачів вважають за необхідне негайно видозмінювати Основний Закон держави.

Володимир КОРОЛЮК.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

СУСПІЛЬСТВО

Гра на мізері згубна для уряду

Боротьба у вищих ешелонах влади за створення у Верховній Раді сталої, а не хисткої більшості, переконує: найвразливішим гравцем є Кабінет Міністрів. Передусім через те, що він фактично не має козирів, про що свідчить проект бюджету на 2003 рік. Його обіцяли надіслати в парламент уже цього тижня: отже, тепер — хід народних депутатів.

І голові Комітету з питань бюджету Петру Порошенку, і решті парламентаріїв навіть на думку не спадало назвати досягненням уряду схвалений в основному у середу проект доходів і видатків на 2003 рік. Адже він може так і лишитися проектом, доки в парламенті остаточно не сформуються групи впливу за політичними переконаннями та економічними інтересами. Навіть, якщо це невдовзі станеться, хтозна, чи не виявиться для Кабінету Міністрів гра на мізері фатальною.

Дитя приблизної арифметики

Від того, яким буде основний фінансовий документ і як вчасно його схвалить Верховна Рада, багато в чому залежить добробут кожної сім'ї. Адже бюджети всіх рівнів, окрім державної підтримки пріоритетних напрямів економіки, фінансують і дотують життєво необхідну соціальну сферу. Бюджетні дірки також латають за рахунок посилення податкового тиску. І здебільшого —за гроші платників податків. Вартість хлібини на нашому столі і американського долара в кишені також залежить від того, яким чином уряд виконує бюджет. Цього тижня, скажімо, Прем'єр-міністр Анатолій Кінах пообіцяв ВАТ «Київхліб», що розгляне його пропозиції стосовно пільг на завезення імпортного борошномельного устаткування, а народні депутати винесли на розгляд другої сесії основні засади грошово-кредитної політики на 2003 рік. Утім глава Нацбанку Володимир Стельмах заявив, що з його відомством не узгоджували середньорічний показник валютного курсу, за яким Міністерство фінансів складало проект бюджету на 2003 рік. А він (5,57 гривні за американський долар) виявися, на думку Ради Нацбанку, заниженим. Пхи, скажете ви, адже нас заздалегідь попереджали, що проект — приблизний.

Коли вас запевняють, що проект бюджету спирається на приблизні цифри, то це означає, що він не збалансований, бо міністри або працюють погано, або лукавлять. Якщо бюджет — це наші, народні засіки, то вимагайте від розпорядників доходів і видатків точної арифметики.

Регіони — проти

На керівників регіонів, яких Прем'єр-міністр переконував за зачиненими дверима, що цифри — не головне, приблизна арифметика діє, мов червона ганчірка на бика. На лідерство галузевих міністерств у змаганні з перетягування бюджетних доходів (у вигляді заявок на дотації виробникам) вони поки що не зважають. Але у збільшення частки місцевих бюджетів у проекті консолідованого не вірять. Згідно з приблизною арифметикою, місцеві бюджети, які сьогодні фінансуються на 70-90% від і так жорстких нормативів, можуть розраховувати на зростання доходів завдяки збільшенню сум трансфертів, а не передачі нових податків від центру. Але рахувати вміють і за межами столиці. Там розуміють, що на їхні плечі наступного року лягає фінансування низки дуже важливих статей соціальної сфери, у тому числі й задекларoване підвищення заробітної плати працівникам бюджетної сфери на 15 відсотків. А де джерела фінансування?

Колаж Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

Очевидно, що представники регіонів у парламенті виступатимуть проти такого становища в бюджетному процесі. Отже, якщо урядові переговори з регіоналами закінчилися безрезультатно, вони швидко «з'їдять» лідерів.

Міністерство фінансів, звісно, врахувало нинішні реалії, через це проект бюджету має недорозвинений вигляд. Нагадаю: за кілька днів до засідання Кабміну вдалося «допроектувати» в доходну частину консолідованого бюджету понад 2 мільярди гривень, довівши її до 62,6 млрд. гривень — це 25,3 відсотка від рівня валового внутрішнього продукту. Тож розробники пообіцяли зростання доходів на 9,1 порівняно з очікуваним у 2002 році рівнем. Самі розумієте, відсотки приблизні, а рівень — бажаний. Тож проект бюджету аж ніяк не відповідає нинішнім темпам розвитку економіки: вона розвивається швидше, — визнає Прем'єр-міністр. А чи пов'яже хто-небудь цей проект з бюджетом розвитку?!

База від «спецназу»

Усі розуміють, що багатомільярдна недоїмка зі сплати податків та згубні особливості ручного управління бюджетним процесом, тільки й дивись, примусять скорочувати видатки щонайменше на 10%. Ура-патріотичних заяв про те, що секвестр не пройде, не бракувало, а він, клятий, пройшов. За 7 місяців цього року до казни надійшло всього-навсього 54,4% від річних призначень. І цей конфуз уряд заходився виправляти за рахунок скорочення витрат. І, схоже, «обрізання» не уникнули навіть захищені законом видатки.

Цього тижня ЗМІ оприлюднили результат опитування, згідно з яким задоволених життям набралося лише 4%. Навряд чи їх життєвий рівень залежить від бюджетних реалій, решта громадян має, що мала.

Тим часом проект бюджету на 2003 рік сформовано на старій податковій базі. Не інакше як проекти бюджетів готують фінансові загони спеціального призначення, бо очевидно, що нам пропонують жити на ті самі гроші, на які й живемо, за того самого податкового недороду, що й нині. Міністр фінансів Ігор Юшко і його попередник Ігор Мітюков, котрий очолює тепер Інститут фінансової політики, наголошують на потребі реформувати податкову систему, ліквідувавши пільги та преференції платників. Оригінальність цієї пропозиції не залишає сумніву в тому, що Закон України «Про Державний бюджет 2003 року», врешті-решт, стане продуктом політичної волі, а не зваженого економічного розрахунку. Якщо тільки уряд не збирається наступного року виконувати бюджет у борг — приміром, коштом не повернелого експортерам ПДВ!

У сесійній залі передусім має зібратися 226 адептів урядового проекту бюджету. Мабуть, раніше грудня на це годі очікувати, бо доведеться разом з урядом брати відповідальність за ризики «приблизної арифметики» для всіх — і безробітного, і народного депутата. Коли в липні «завалили» архіважливий законопроект про оподаткування доходів фізичних осіб, депутати не наважилися ризикнути четвертою частиною бюджету. Дарма, що російський досвід запровадження єдиного тринадцятивідсоткового податку нібито заперечував халепу, ризикнути — рука не піднялася. На часі ж доведеться голосувати за проект бюджету, який передбачає сплату близько 1,7 млрд. доларів (на 500 млн. доларів більше, ніж цього року) зовнішнього боргу і приріст доходної частини балансу на 9,1 %! Треба мати неабияку політичну волю, щоб за бездарного виконання бюджету і приблизного зростання ВВП на 4%, проголосувати за це хоча б одним пальцем.

Дзеркало для чиновника

Утім, чимало спостерігачів стверджує, що у такий спосіб уряд продемонстрував свій внутрішній стан — сумніви в тому, що саме йому написано втілювати в життя бюджетні накреслення. Вже й Президент України обмовився про коаліційний уряд. І, зрештою, питання про відставку може постати несподівано й логічно, як реакція законодавців на звіт Кабінету Міністрів про виконання бюджету 2002 року. Але навіть зміна уряду не здатна змінити правила бюджетного марафону. Час для конструктивної реформи податкової системи збіг безповоротно у безплідних дебатах довкола проектів Податкового та Митного кодексів, низки важливих для економіки законопроектів. І з кого спитати за вбогі засіки і втрату темпу економічних та адміністративних реформ, багатомільярдну кредитну заборгованість підприємств і нескасовані пільги з ПДВ, борги держави за його неповерненням платникам податків і безплідну приватизацію?

Україна закінчила співпрацю з МВФ у рамках програми розширеного фінансування — слава Богу! Не тому, що більш як за шість років ми одержали три з гаком мільярди доларів, це — мізер. А тому, що боляче було спостерігати, як нестерпно довго і важко государеві люди стають державниками.

Сергій ВЛАД.

ПЕРСПЕКТИВИ

Камінь білий, як лебедине крило

Нові поклади каменю-пісковика розвідано на березі Дністра поблизу Ямполя на Вінниччині. Вони одразу привернули увагу фахівців незвичним кольором: «Цей камінь білий, як лебедине крило». Першими випробували його скульптори під час обласного свята майстрів-каменотесів «Подільський оберіг-2002», що традиційно відбувається на Ямпільщині у селі Буша.

Із піддатливих в обробці подільських пісковиків, запасами яких віддавна славиться Придністров'я, будують будинки, виготовляють найрізноманітніші вироби: від тротуарної плитки до столиків, стільців і навіть ваз для квітів. Скульптори зробили з них декілька пам'ятників — їх встановлено у Вінниці, Києві та Івано-Франківську. Всі пісковики, щоправда, мають жовтуватий відтінок. Камінь білого кольору робітникам місцевого кар'єроуправління будівельних матеріалів дотепер ще не траплявся.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

Голові Кіровоградської обласної державної адміністрації Моцному В. К.

копія — ЗМІ

Відкритий лист

Шановний Василю Кузьмовичу!

Політвиконком партії «Трудова Україна» вкрай стурбований і обурений тенденціями розвитку політичного протистояння у Кіровограді, спричиненого затяжними судовими процесами з приводу легітимності новообраного міського голови. Це протистояння вже призвело до розколу депутатського корпусу міської ради на так звані більшість і меншість й унеможливило нормальну роботу цього самоврядного органу.

Сьогодні у поствиборний конфлікт втягнуті не лише політичні партії, які безпосередньо змагались за крісло мера, а й регіональні мас-медіа, значна кількість населення обласного центру. Соціально-політична напруга в регіоні досягла небезпечних регістрів.

На превеликий жаль, керівництво обласної державної адміністрації впродовж виборчої епопеї і після неї демонструє зневагу до законів України, які забороняють владі втручатися у виборчий процес. Упереджено-войовнича позиція облдержадміністрації не сприяє врегулюванню ситуації. У нас є достатньо фактів, які свідчать про те, що високі посадовці обласної влади свідомо провокують подальшу ескалацію соціально-політичної напруженості в місті.

За їх підтримки у підконтрольних владі кіровоградських засобах масової інформації розгорнуто масовану кампанію з дискредитації партії «Трудова Україна», паплюження її лідерів. Безпрецедентному адміністративному і психологічному тиску піддано регіональний партійний актив, зокрема, депутатів міської ради — членів «Трудової України», підприємців, а також наших симпатиків з числа службовців. Мало того. Днями в Кіровограді почалися кадрові політичні репресії. Так, зокрема, офіційний лист за підписом заступника голови обласної державної адміністрації С. Негоди з попередженням про звільнення з посади одержав генеральний директор КОКП «Ліки Кіровоградщини», депутат міськради, член нашої партії С. Хільченко. Причини звільнення надумані. І це тільки початок обіцяного владою наступу на членів депутатської групи «Кіровоград — за єдину Україну». Ми маємо також чимало фактів відвертого нищення бізнесу людей, які підтримували кандидата «Трудової України».

Шановний Василю Кузьмовичу!

Принагідно хотів би нагадати вам, що партія «Трудова Україна» на законних підставах брала участь у виборах міського голови, підтримуючи свого кандидата. Перемога, досить сумнівна, дісталася нашим суперникам. Проте «переможці» замість того, щоб зайнятися розв'язуванням багатьох гострих соціально—економічних проблем регіону, вдаються до неприпустимих дій з переслідування політичних опонентів. Прикро, що і обласна державна адміністрація безцеремонно втручається в діяльність судової влади, самоврядних органів, засобів масової інформації, чим дискредитує державну владу як таку в очах широкого загалу.

Політвиконком «Трудової України» не обійде увагою жодного факту політичних розправ. Ми залишаємо за собою право звернутися до Президента України з вимогою втрутитися в політичну ситуацію у Кіровограді і зупинити чиновницьке свавілля.

З повагою,

Сергій ТІГІПКО,

голова партії «Трудова Україна».

ГЕТЬМАНАТ

Актуальні роздуми над статтями з новітніх історичних словників та малої енциклопедії «Українське козацтво»

(К., «Генеза». З. «Прем'єр», 2002).

Польський художник Ян Матейко. «Баторій під Псковом».

На чолі Всеєвропейської антитурецької «Ліги Християнської міліції»

Власне, читачі з першої публікації нашої серії зрозуміли, що за авторським зацікавленням темою гетьманату (окремого важливого періоду вітчизняної історії, яка починається РУССЮ КИЇВСЬКОЮ, продовжується ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКИМ КНЯЗІВСТВОМ та УКРАЇНСЬКОЮ КОЗАЦЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ (1648—1782 рр.) з офіційною назвою ВІЙСЬКО ЗАПОРОЗЬКЕ, стоїть вічна тема ВЛАДИ, її таємничої природи, її облагороджуючої (чи навпаки, знищувальної) ролі в житті людини, загалом народу.

Період існування українського гетьманату належить добі світової історії, коли після розпаду європейських імперій, зокрема Іспанської та Британської, народжувалися національні держави (Нідерланди, Франція, Данія тощо) й коли філософи та історики з позицій нових — післясередньовічних часів — прагнули наповнити духом Відродження (з його культом інтелекту й культури) зміст понять: абсолютизм, тоталітаризм, демократія...(Гоббс, Спіноза, Локк, Бекон). А звідси — поділ гілок влади, вибір адекватних конкретному народові форм правління.

Світ змінювався й все-таки повертався до звичного стану речей, а універсальний спільний знаменник так і не знайдено досі: й нині існують і монархії, і республіки, і королівства...

Європа XVII сторіччя переживала бурхливі події. Того самого 1640 року спалахнула революція в Англії, навіть у самому серці могутньої європейської імперії Іспанії — у провінції Каталонії розпочалася боротьба за збереження політичної автономії. Республікою проголосив себе Неаполь.

Вир світових подій не оминув й Україну. Тим паче що ідея СПАДКОЄМНОСТІ Й БЕЗПЕРЕРВНОСТІ в розвитку українського народу з часів княжої Русі Київської дедалі більше захоплювала українську еліту —попередників Богдана Хмельницького та його однодумців.

У «Протестації» від 28 квітня 1621 р. київський митрополит Іов Борецький, наголошуючи факт існування в минулому могутньої держави українців — РУСІ — зі столицею в Києві, писав: «Ми не бунтівники, не підбурювачі, ми взялися за те, що мали раніше, що нам наші предки залишили й віддали — Божі закони й звичаї, а ще ШІСТСОТЛІТНЮ (вид. — **Авт.**) традицію».

Інші відомі церковні діячі — Памво Беринда та Захарій Копистенський — чітко окреслюють усвідомлення українців як окремішну від сусідніх етнічних спільнот.

В осмисленні української державної ідеї на берегах Дніпра народжується «політичний народ» — українці. Після тяжкого бою (1637) з польськошляхетськими полками під черкаськими Кумейками під командуванням гетьмана Павла Павлюка-Бута зустрічаємо в історичних документах чіткі висловлювання провідників козацької еліти бути господарями на своїй землі.

Сьогодні дедалі зрозуміліше, що період «Русь-Україна» ще мало нами вивчено, а особливо осмислено. Й досі лише фрагментарно досліджена загадкова постать волинського князя Дмитра Вишневецького (прозваного у народі Байдою) — засновника Запорозької Січі. А його діяльність й боротьба були відомі далеко від берегів Дніпра. Задовго до виступу Богдана Хмельницького особливої європейської популярності набув гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний — заснована 1617 року всеєвропейська антитурецька «Ліга Християнської міліції» обрала його своїм керівником. Гетьман П. Сагайдачний не лише дбав про зміцнення козацьких полків, з якими у складі польської армії ходив і на Москву, й на Смоленськ. Він думав масштабніше — про об`єднання українських земель в єдиній потужній державі. Лише смерть на полі брані зупинила його рух до мети.

Замість «із варяг у греки» — «від моря до моря»

Майже за сторіччя до початку національно-визвольної війни нашого народу за утвердження державного життя на берегах Дніпра Польща перебувала в зеніті своєї могутності. Це було наслідком нищівної перемоги об`єднаних 12 країн католицької Європи (разом із союзниками, зокрема, українцями та чехами) над військами ордену хрестоносців (Грюнвальдська битва 1410 року). Нарешті Польща одержала змогу приєднати до себе Помор`я, західну частину Прусії і вийти до Балтійського моря (надовго у пам`ять багатьох поляків увійшло гасло «відможа до можа» — тобто кордони імперії «від моря до моря»). Це, звичайно, якщо додати до польських земель ще й українські.

Останні крапки у розбудові величної споруди войовничої східнослов`янської імперії поставили Люблінська (1569) та Берестейська (1596) унії. Натхненником останньої був фанатично відданий ідеї Великої Польщі католицький проповідник Петро Скарга — запеклий опонент ідеологів української державності.

Фанатичний прихильник Великої Польщі й католицизму, він знайшов гідного учня серед тодішніх польських письменників — Яна Пасека, який оспівав і богообраність польської шляхти, і її «природне право» жити за рахунок експлуатації закріпаченого селянського населення, до того ще й обкрадаючи «рідну державу». Хоч як дивно, але за художній талант Яна Пасека високо поціновував Адам Міцкевич (зрозуміло, що це вже поет XIX ст.).

Адам Міцкевич тут згаданий не випадково, саме він зідеологізував модель психологічного «комплексу Конрада Валленрода» — гостроактуальну тему для провідників, еліти будь-якої пригнобленої нації. Тінь впливу «комплексу Конрада Валленрода» — неминучість приходу до патріотичних ідей й повернення на службу рідному народові, лежить й на виступі Богдана Хмельницького (якого частина польських істориків й досі вважає зрадником інтересів Речі Посполитої), й спробі перейти під протекторат Швеції, до чого вдався гетьман Іван Мазепа (якого, у свою чергу, деякі російські дослідники називають теж зрадником).

Одне слово, захопившись нарощуванням економічних мускулів, Польська імперія штовхнула себе у вир конфліктів з сусідами: з півночі на Варшаву тиснула Швеція, з півдня — Османська імперія. Ще вчора схилені польськими мечами псковини здавалися на милість короля Стефана Баторія, а сьогодні Московське царство вже претендує на так важко завойований Смоленськ.

І нарешті сталося головне — трагічно розпочався 1648 рік для Польщі: вибухнуло повстання Богдана Хмельницького...

«І наче створюють у великій Речі Посполитій іншу республіку»

1616 року польський сейм був вимушений під тиском постійних повстань в Україні визнати існування козацького державного утворення. На початку 1626 року під час формування козацького реєстру (дозволеної королем кількості козаків) гетьман Михайло Дорошенко (р. н. невід. — пом. 1628) укомплектував шість полків як військово-територіальних одиниць (з чіткою владною вертикаллю: сотня—полк) з центрами у Чигирині, Переяславі, Білій Церкві, Корсуні, Каневі, Черкасах.

Так впроваджувалася, запозичена з часів Русі Київської та Галицько-Волинського князівства, система адміністративної влади Української держави. Та з самого початку демократичного формування козацької держави серед її провідників склалися протилежні групи: перші були прихильниками створення чіткої відповідної вимогам часу системи влади, другі —піддавалися проявам охлократії й стояли за «псевдо, а точніше, демагогічні принципи», іншими словами, за «чорні ради» (хто добре знає вітчизняну історію, певно, тут же іронічно посміхнеться, подумавши «Яка знайома й давня ситуація! Ті ж нездарні політики-демагоги Махни, Петлюри, Винниченки — безграмотні «батьки», амбітні отамани, егоїстичні вожді!»).

Та більшість, слава Богу, гідні особистості у вітчизняній історії. Тому основа серії «ГЕТЬМАНАТ» —портретні нариси, присвячені насамперед тим гетьманам, котрі конкретною діяльністю виявили себе державотворцями, хоча по-різному склалися їхні долі: Богдан Хмельницький, Юрій Хмельницький, Іван Виговський, Павло Тетеря, Іван Брюховецький, Петро Дорошенко, Дем`ян Многогрішний, Михайло Ханенко, Іван Самойлович, Іван Мазепа, Іван Скоропадський, Пилип Орлик, Павло Полуботок, Данило Апостол, Кирило Розумовський і Павло Скоропадський.

Такий список гетьманів — керівників Української козацької держави 1648—1782 рр. обгрунтував Михайло Грушевський і підтримували його послідовники, зокрема Іван Крип`якевич.

***

Варіантів відповіді на запитання з минулої публікації про те, чому гетьмани не робили своєю столицею Київ, є багато.

Повернемося до цього пізніше.

Що ж до самих гетьманських столиць, то Богдан Хмельницький справді вважав своєю столицею Чигирин (1648—1657). Тут були розташовані резиденції й гетьманів Івана Виговського (1657—1659) та Павла Тетері (1663—1665).

Іван Брюховецький сидів у Гадячі.

Гетьман Петро Дорошенко (1665—1676) повернув столицю в Чигирин.

Ставши на чолі Української козацької держави, син Богдана Хмельницького Юрій осів у Немирові.

Гетьмани Дем`ян Многогрішний (1669—1672), Іван Самойлович (1672—1687) та Іван Мазепа (1687—1709) перенесли козацьку столицю до Батурина.

Гетьман на еміграції Пилип Орлик вважав за столицю місто на Дністрі Бендери (1710—1742).

Коли Російська імперія обмежила повноваження гетьманів Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола та Кирила Розумовського, козацьку столицю було перенесено до Глухова (1708—1764).

До Києва столицю Української козацької держави повернув останній гетьман Павло Скоропадський (1918). До речі, Київ був українською столицею й для гетьмана Петра Сагайдачного.

Віталій АБЛІЦОВ.

Продовження.
Початок у № 163.

Сергій Васильківський. «Сутичка запорожців з татарами».

«Козацький загін у поході».

Ян Матейко. «Промова Скарги».

КОМЕНТАР ТИЖНЯ

Шинок не ділитимемо. І рибку до пива також

У середу світ був у жалобі разом із США у зв'язку з річницею страшних терактів у Нью-Йорку та Вашингтоні. Цього ж дня відкрилася Генасамблея ООН і пролунала заява Кофі Аннана про те, що війна проти тероризму в міжнародному масштабі може бути легітимною лише в разі її схвалення Радою Безпеки. Чи справила вона належне враження? Мабуть, швидше ні, ніж так, адже нинішній тиждень продемонстрував, що Сполучені Штати, попри численні виступи політиків різних країн проти війни в Перській затоці, продовжують нарощувати тиск на Ірак. І в четвер президент США Джордж Буш виклав в ООН обгрунтування жорстких дій стосовно режиму Саддама Хусейна.

Погляд України цього тижня був традиційно спрямований не лише в бік США, де відбувалися основні політичні події, а й у бік Москви. Там учора закінчився черговий раунд консультацій з питань делімітації (визначення і закріплення на карті) українсько-російського кордону, що, на думку нашого зовнішньополітичного відомства, є однією з найважливіших проблем у відносинах Києва і Москви. І про це нинішнього вівторка заявив на брифінгу глава українського МЗС Анатолій Зленко.

Експерти групи здійснили звірення проб карт кордону, а також продовжили підготовку до підписання технічних документів. Сторони вже повністю погодили лінію держкордону. Завершується видання делімітаційних карт українською та російською мовами, провадиться текстуальний опис проходження розділювальних ліній.

Україна вже має затверджений державний кордон із Білоруссю, закінчується процес делімітації з Молдовою, а з російською стороною вже погоджено лінію сухопутного кордону. Але якщо з питання делімітації сухопутного кордону непорозумінь немає, то стосовно Азовського моря та Керченської протоки у сторін — різні точки зору. Україна впевнена, що делімітацію мають здійснювати на всіх просторах, а російська сторона наполягає на тому, що Азовське море — спільна спадщина, що дісталася від СРСР, так зване внутрішнє море, і ним треба користуватися без проведення кордону. А якщо й делімітувати, то хіба що дно.

Нагадаю: після проголошення незалежності Київ настійно пропонував Москві почати розмежування, але РФ ухилялася від обговорення цієї проблеми. Після заяви України про можливість проведення делімітації в односторонньому порядку на початку 1998 року було створено російську комісію з делімітації україно-російського державного кордону, і 1 квітня в Москві відбулося її перше засідання. Нині головами комісій з боку України і Росії є, відповідно, держсекретар МЗС України Юрій Сергеєв і перший заступник міністра закордонних справ РФ В'ячеслав Трубников.

За чотири роки сторони «перелопатили» понад 2 тис. км кордону: адже потрібно було зафіксувати на детальній великомасштабній карті та описати текстуально практично кожний метр, кожну з 1300 точок поворотів кордону з тим, щоб це не зачіпало інтересів місцевого прикордонного населення і держави в цілому. Нарешті, минулого року в селищі Прохоровка Бєлгородської області Трубников і Сергеєв підписали підсумковий протокол і особливо відзначили, що в роботі враховували «насамперед інтереси населення, щоб не вийшло, як у відомій комедії, коли державний кордон проходив через пивний стіл у шинку».

На сьогодні залишається нерозв'язаною низка питань. Зокрема, проблеми забезпечення нормальної господарської діяльності прикордонного населення, нелегальної міграції та контрабанди товарів, поліпшення якості прикордонно-митного контролю. Окремо стоїть питання про можливість демаркації (позначення на місцевості) кордону. Зазначу, що з приводу демаркації позиції сторін різняться. Київ наполягає на позначенні безпосередньо на місцевості лінії кордону, а Москва вважає за краще цього не робити. Свого часу, відповідаючи на запитання про демаркацію україно-російського кордону, Сергеєв зазначив: після підписання відповідного договору та його ратифікації буде створено міждержавні комісії, уповноважені визначити механізми та принципи режиму кордону і його позначення на місцевості. І це буде «європейський кордон двох дружніх держав, які бажають співробітничати». Для його фізичного втілення потрібно ще майже півтора року.

Але головне завдання всієї епопеї — закінчення процесу делімітації з наступним підписанням президентами двох країн міждержавного Договору про держкордон. Чи відбудеться воно поточного року, як прогнозує Юрій Сергеєв, розраховуючи на те, що в тексті договору буде зафіксовано умову щодо делімітації, котра стане складовою зазначеного договору?..

На мою думку, делімітація і демаркація кордонів з Україною — крім усього іншого, й питання самовизначення росіян. Чи хочуть вони відчути себе державою, яка має «тверді» рубежі. В МЗС України впевнені, що Москва по-європейському підійде до розв'язання питання про кордони, тим паче що ані делімітація, ані демаркація не передбачають бар'єрів. Вони лише додадуть визначеності і створять передумови для правового регулювання. Як заявив Анатолій Зленко, треба йти шляхом компромісів, а паркани ніхто зводити не збирається, «можна продовжувати спільно займатися рибальством і судноплавством, розуміючи, що робиться це в різних країнах».

Україна успадкувала достатньо складні з міжнародно-правової точки зору кордони. Нині ми маємо повністю і остаточно визнані в міжнародно-правовому плані кордони з Польщею, Угорщиною і Словаччиною. А от ситуація з Румунією... Зокрема, щодо делімітації континентального шельфу і виняткових економічних зон у Чорному морі. Гострота ситуації спричинена тим, що, за припущеннями, в цьому районі значні запаси нафти.

Прагнення Румунії вступити до НАТО є вагомим стимулом для врегулювання відносин з Україною, адже претендувати на членство в альянсі може лише країна з урегульованими територіально-прикордонними проблемами. Чи зможе Бухарест поєднати дві цілі — задовольнити вимоги євроатлантичних партнерів і поборотися за свої територіально-економічні інтереси? Можливо, відповідь на це запитання буде дано наступного тижня під час візиту до нашої країни президента Румунії Іона Ілієску.

Яна СТАДІЛЬНА.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Ці афганські діти вчора вперше сіли за парти. Вони разом з 850 однолітками навчатимуться в новій школі, збудованій за шість кілометрів від Кабула на кошти німецького миротворчого контингенту.

Фото АП.

«Повернешся туди, звідки прилетів!»

Як повідомляє польська преса, це літо було не надто вдале для польських туристів, які забажали відвідати Ізраїль, США та Велику Британію.

За даними польського МЗС, за перші шість місяців цього року до Великої Британії вирушили 78 250 поляків. Однак майже десять тисяч мешканців Польщі змушені були повернутися на батьківщину просто з британських аеропортів, звідки їх не випустили імміграційні чиновники. Звичайно, про жодне відшкодування витрат на квитки та отримання британської візи не йшлося. Жодних конкретних звинувачень туристи не почули, так само як не дізналися і про причини відмови у в'їзді.

Із США торік було вислано 354 поляків. 81 з них депортовано за звинуваченням у кримінальних злочинах. Однак, як гадають польські журналісти, насправді кількість тих, кому чиновники заборонили відвідини США, була набагато більша.

Здебільшого причина відмови — психічні проблеми перевантажених роботою в сезон відпусток американських імміграційних чиновників, які скористалися наданою їм владою, а не якісь державні настанови, вважає прес-секретар польського МЗС Богуслав Маєвський. Дипломат пригадав в інтерв'ю газеті «Річ Посполита», як одного разу, приїхавши у службових справах до США з двома дітьми, він почув від представника імміграційної служби дещо дивне, щоб не сказати образливе, запитання. Чиновник запитав, чи не має Маєвський утруднень із встановленням власної статі. При цьому в анкеті, котру Богуслав Маєвський мусив заповнити, на питання про його статеву належність було дано відповідь.

«Навіщо ви про це запитуєте?» — здивувався польський дипломат. «Зараз посаджу тебе в літак, і повернешся туди, звідки прилетів», — відповів йому розлючений чиновник. Лише завдяки своєму дипломатичному паспорту він зміг потрапити до США, пригадує Маєвський.

До речі, багатьох поляків, яких висилають із Штатів, заковують у наручники і беруть у них відбитки пальців, наче у злочинців.

Як повідомляє ІТАР-ТАКС, не менших знущань довелося зазнати і сотням людей, які бажали потрапити до Ізраїлю. Польські газети описують випадок, коли 14-річну дівчинку не впустили до країни, заявивши, ніби вона «повія».

СПОРТ

Стелла означає зірка!

Навіть тепер, коли позаду виступи на аренах, Захарову добре пам'ятають. І симпатизують їй — вродливій, стрункій, чарівній жінці, енергії та цілеспрямованості якої, гадаю, можуть лише позаздрити чемпіони нинішні. Стеллина любов до гімнастики не згасає. Вона живе улюбленою справою, віддає всю енергію на її благо.

Нинішньої весни Стелла Захарова разом з друзями і просто добрими людьми організувала у столичному Палаці спорту грандіозний гімнастичний фестиваль, на якому майстерність демонстрували зірки з 15 країн, серед яких — Росія, США, Велика Британія, Швеція, Канада, Бразилія, Нідерланди, Угорщина, Бельгія тощо. А для українських гімнасток турнір дав величезну користь. Він став останньою перевіркою перед чемпіонатом Європи, де наші жінки і юніорки здобули чемпіонські титули та інші відзнаки.

— Разом із друзями намагаємося допомогти українській гімнастиці, щоб її високий міжнародний авторитет був на відповідній позначці, — каже моя співрозмовниця. — Україна має колосальні традиції у цьому виді спорту, в якому розігрується велика кількість нагород на олімпійських іграх. Спортивному світові добре відомі славні імена Ніни Бочарової, Вікторa Чукаріна, Лариси Латиніної, Бориса Шахліна, Поліни Астахової, Юрія Титова, Тетяни Гуцу, Лілії Подкопаєвої, Ігоря Коробчинського. Цей перелік можна продовжувати ще довго. Отож хочеться, щоб були перемоги. І треба організовувати справу, проводити змагання. У держави, на жаль, не доходять руки до всього. Тому потрібна участь людей небайдужих. Хоча труднощів на такому шляху — дуже багато.

До речі, квітневий турнір мав особливість. Гімнастика нарешті вибралася з тісних залів і через двадцять років була представлена у Палаці спорту Києва. Мешканцям і гостям столиці ця яскрава подія вочевидь сподобалася.

— А хто ваші головні помічники?

— Їх, на жаль, не так багато, як хотілося б. Але вони є. І назвати їх дуже приємно. Це керівництво Київської міськдержадміністрації на чолі з Олександром Олександровичем Омельченком. А ще — винозавод «Коктебель» (директор — Олександр Гаран), ЗАТ «Оболонь» (почесний голова, народний депутат України Олександр Слободян), наш інформаційний спонсор — газета «Голос України».

— Знаю, що вам особисто доводиться оббивати пороги в різних кабінетах, умовляти керівників різного рангу. Та не скрізь знаходите розуміння і підтримку. Чи не хочеться покинути все це і жити спокійно?

— Заради улюбленої справи готова терпіти — жодних матеріальних благ від цього не маю. Це просто моє хобі. Наступний турнір Гран-прі, який увійде до офіційного міжнародного гімнастичного календаря, відбудеться майбутньої весни. І ми вже почали роботу з його підготовки. Але проблем дуже багато. Найбільше нас непокоїть відсутність килиму. Той, що на олімпійській базі в Кончі-Заспі, мов прикутий до ліжка літній хворий, його не можна транспортувати. Торкни його — і він розсиплеться, перетворившись на купу ганчір'я. Новий, який став би у пригоді змаганням і служив національним збірним, можна замовити. Є фірма в Нідерландах, котра погодилася поставити нам свій виріб з великими пільгами. Звернулися по допомогу до організацій, приватних осіб. З миру по нитці, а гімнастам килим. Однак меценати поки що не відгукнулися. Прикро. Це не моя особиста справа. До речі, разом із своїм чоловіком — Віктором Хлусом — уже чимало власних коштів віддали.

— То, може, не варто перейматися ось так, а знайти комфортні умови десь за океаном, де гімнастика тепер в особливій пошані?

— Знаєте, впродовж спортивної кар'єри хтозна-скільки разів виступала у США. І завжди лічила дні, коли повертатися до Києва. Скажу відверто — там до нас ставлення жорстке. Проблем — безліч: мова, менталітет тощо. Коли люди їдуть до Америки, сподіваючись на великі блага, а отримують мізер, починають комплексувати. Мені завжди добре було в Україні.

— Однак це не завадило вам з чоловіком, колишнім футболістом київського «Динамо», вирушити на роботу до Швеції...

— Віктор був ще діючий спортсмен, мав велике бажання грати. І тут надійшло запрошення. У Гетеборзі він виступав за клуби ГАІС та «Ельзборг», став навіть призером шведського чемпіонату. А я — дружина, мусила його супроводжувати. Там ми прожили десять років. Я добре вивчила шведську. Знайшлося заняття і для мене. Працювала викладачем у школі. Окрім того, 1990 року я організувала гімнастичний клуб «Турн форенінг». Проводили показові виступи зірок світової гімнастики та акробатики. Підросли й місцеві спортсмени. До речі, як уже згадувалося, на нашому турнірі побували шведські гімнасти і виступили досить успішно.

— Тепер кілька запитань про особисте. Відомо, що шлюби футболістів з гімнастками у нас традиційні. А як ви познайомилися зі своїм чоловіком?

— Це не зовсім так. Майстри шкіряного м'яча віддають перевагу представницям саме художньої гімнастики. Одного разу мене запросили на спортивний вечір до тодішньої Української сільгоспакадемії. Там були ще й легкоатлети, знамениті борці — брати Бєлоглазови і футболісти. І от Віктор після привітання, коли всі сіли, продовжував стояти і аплодувати. Трохи кумедно вийшло. Отож тихенько запропонувала йому присісти. А коли вечір закінчився, до мене підійшов Хлус разом із Вадимом Євтушенком, який сказав: «Ми зустрілися з такою знаменитою гімнасткою, то давайте візьмемо шампанського і поїдемо до вас додому. Посидимо, поспілкуємося». Як і більшість представниць мого виду спорту, була дещо скута. У голові — думки лише про спорт. Тож була не в захопленні від пропозиції. Які там іще посиденьки! Тим більше що алкоголю ніякого не вживала. А попереду чергові змагання, режим. Була ще одна важлива причина: з іншим хлопцем тоді зустрічалася. Тому моя мама, коли телефонував Віктор, відповідала, що мене немає вдома. Але парубок виявився настирним, весь час чергував під вікнами. І свого таки домігся. Через рік побралися.

— Вашому синові Олегові — 18 років, донечці Христинці — три. Чи не боїтесь, Стелло Георгіївно, невдовзі стати ще й бабусею?

— Гадаю, більшість жінок боїться стати молодою бабусею. Мабуть, то велике щастя — мати онуків. Але поки що про це серйозно не думаю. Душею і тілом я ще молода, багато хочеться зробити. Та й Олег, схоже, із шлюбом не поспішатиме. Він — хлопець серйозний, студент Інституту міжнародних відносин. До занять ставиться дуже відповідально. Окрім рідної української, володіє кількома іноземними мовами. Зокрема, шведською, англійською і ... російською (сміється). Отож, судячи з усього, бабусею стану не скоро. Але коли це станеться, буду безмежно щасливою. Усьому свій час.

... У перекладі з латинської Стелла означає «зірка». Її сяйво було і є дороговказом для нашої співрозмовниці, яка так багато зробила для українського спорту.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімку: Стелла Захарова.

З нашого досьє

Стелла Захарова народилася 12 липня 1963 року в Одесі. Спортивною гімнастикою почала займатися з 1969 року в ДЮСШ «Авангард». Перший тренер — Ізольда Веретельникова. З 1976 року тренувалася у подружжя — Володимира та Марії Куксів.

Заслужений майстер спорту. Олімпійська чемпіонка 1980 року і чемпіонка світу 1981 року в команді. Абсолютна переможниця Кубка світу 1979 і 1980 років. Багаторазовий призер чемпіонатів світу, кубків світу. Неодноразова чемпіонка і призерка чемпіонатів і кубків СРСР.

Фото автора.

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Хто цілий рік байдикує, той навіть у вересні голодує

17 вересня — Христодули, ікони «Неопалима купина». Цій іконі приписують чудодійництво, що вона може убезпечити від пожежі, якщо обнести її навколо вогню.

18 вересня — Захарія та Лисавети. За цим днем прогнозували, якою буде зима. Рано пожовтіло листя на горобині — рання осінь і рання та холодна зима.

19 вересня — Михайла Чудотворця. Намагалися не працювати, щоб уникнути лиха. Від Михайла уже справляють храмові свята.

Прикмети вересня

■ Журавлі летять низько і швидко — невдовзі занегодиться.

■ Восени довго не зникають мухи — осінь буде затяжною і сніг ляже пізно.

■ Якщо на ялинах виросли шишки знизу — на ранні морози, а зверху — на пізні.

■ Добре вродив щавель — на теплу зиму.

■ На рослинах багато павутиння — тепла погода утримається.

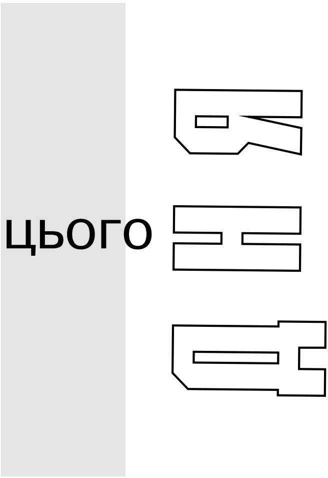
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Еліксир молодості

БУДЬТЕ ЗДОРОВІ!

Знайома картина: після відпустки чекає напружений трудовий рік, а здоров'я щось похитнулося. Хотілося скинути зайву вагу — теж не вдалося. Доведеться знову звертатися до лікарів.

Не поспішайте, спробуйте випробувані народні ліки для омолодження крові, особливо для людей повних. Отже, 400 г часнику розмолоти, вичавити сік із 24 лимонів, злити отриману суміш у банку з широким горлом, зав'язати легкою прозорою ганчірочкою і поставити на два-чотири дні. Вживати щодня перед сном по чайній ложці суміші на півсклянки води. За півтора-два тижні ви відчуєте, що цей засіб — справжній еліксир молодості, і забудете про втому. Хороший здоровий сон вам гарантовано.

■ 1812 р. Армія Наполеона зайняла Москву.

■ 1871 р. Розпочав діяльність перший в Україні банк — Харківський акціонерний земельний.

■ 1929 р. Київське «Динамо» провело перший міжнародний матч — із збірною Нижньої Австрії (програли 3:4).

■ 1954 р. В СРСР пройшли перші військові навчання з реальним застосуванням повітряного атомного вибуху.

■ 1957 р. Помер український селекціонер-плодовод Лев Ро.

■ 1973 р. Керчі присвоєно звання «Місто-герой».

■ 1991 р. У Києві відкрився Всеукраїнський форум інтелігенції.

«Детектор кохання»

Винахід інженера-електронника з Румунії Михая Бурбулеску може привести до докорінних змін у стосунках чоловіків і жінок. Новий прилад може розповісти зацікавленій особі дуже багато про партнера: він тестує в різних ситуаціях внутрішній стан людини, який може бути уміло прихований від довколишніх. Нашпигований мініатюрними сенсорами, що вловлюють частоту пульсу та інші фізичні параметри, «браслет» передає інформацію на екран приймача. Дані можуть бути зчитані будь-якої миті, а за спеціальною методологією визначається, якою мірою чесний і щирий ваш друг чи подруга. Творець «прикраси» упевнений практично у цілковитій безпомилковості знятих у чоловіків даних, особливо під час рішучого освідчення в коханні, **повідомляє РІА «Новости»**. Але в «жіночому варіанті» винахідник поки що гарантує лише 50-процентну точність діагнозу.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

ДВАДЦЯТЬ РОКІВ ПОТОМУ

Кит повернувся до людей

Кит на ймення Кейко, який знімався у двох голлівудських фільмах, повернувся до одного з норвезьких фіордів. Кейко випустили півтора місяця тому з розплідника в Ісландії, де його готували до вільного життя після двадцяти років, проведених у неволі. Але він повернувся до людей. Місцеві мешканці розповіли, що десятиметровий кит грався з дітьми й навіть дозволяв їм вилазити йому на спину.

ЗНАХІДКИ

Мангуп подарував Гермеса

Бронзову скульптуру Гермеса виявила в давньому печерному місті Мангуп поблизу Бахчисарая археологічна експедиція Таврійського національного університету.

115-сантиметрову, 100-грамову сенсаційну знахідку, датовану I століттям нашої ери, розкопали на півтораметровій глибині біля резиденції князів у центральному кварталі середньовічних житлових будов поруч з оборонними укріпленнями і культовими спорудами.

Попередні наукові дослідження — а ведуть їх на Мангупі понад століття — дарували археологам зброю, натільні й настільні хрести, керамічний посуд, візантійські й турецькі монети епохи середньовіччя. Вирита статуетка належить до менш вивченого пізньоантичного періоду. Аналогічні скульптури Аполлона і Зевса знаходили в древньому святилищі на перевалі Гурзуфське сідло. Такі фігурки зазвичай бувають парними: античного бога торгівлі й прибутку Гермеса завжди супроводжувала богиня удачі Фортуна. За першим припущенням, скульптура Гермеса належала місцевому купцеві і свідчить про торгові зв'язки князівства Феодоро, яке входило до Київської Русі, з Візантією.

Прихильники іншої версії кажуть, що, як відомо, в IV—V століттях в країнах Середземномор'я і на півострові панувало християнство, зображення язичницьких богів уже не робили. Тож, вірогідно, коли повз південне узбережжя півострова в 44 році нашої ери пропливало кілька римських суден, які поверталися з Боспору після придушення там потужного сепаратистського виступу місцевого царя Мітрідата VIII (як свідчить римський історик Корнелій Тацит), шторм прибив ті кораблі до берега, легіонерів, котрі доплили до суші, перебили місцеві мешканці, а майно розійшлося по руках.

Днями знахідку передадуть до фондів Кримського республіканського краєзнавчого музею.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ

на 16—22 вересня 2002 року

Тиждень напружений: ви відчуєте роздратування від тиску з боку людей або обставин. Корисно буде переглянути свої перспективи на майбутнє: відмовитися від тих, які на сьогоднішній день втратили значення. Можливо, доведеться змінити поточні плани. Надлишок енергії треба спрямувати на подолання труднощів або фізичну активність, інакше це погано позначиться на самопочутті. Проблеми можуть виникнути з транспортом і засобами передачі інформації.

ОВЕН. Поїздка, яку давно планували, не відбудеться або буде перенесена. Можливо, все навпаки. Вас поставлять перед фактом, і буде необхідно кудись їхати. Відстоюючи свою думку серед колег, родичів або сусідів, можливо, будете дуже прямолінійні й нестримані. Тому можуть виникнути затяжні сварки або конфлікти. На цьому тижні на вас очікує багато непередбачених обов'язків і турбот, що може призвести до погіршення самопочуття і втрати снаги.

ТЕЛЕЦЬ. Якщо ваші любовні стосунки зайшли у глухий кут, то потрібно усунути перешкоди, які створили зайві проблеми і ускладнили або зробили неможливими більш близькі взаємини один з одним. Можливо, доведеться вирішувати фінансові питання і з власними грошима. Ви відстоюватимете кожну копійку, а також можете опинитися в ситуації, коли доведеться вимагати повернення своїх грошей.

БЛИЗНЮКИ. Вам доведеться вирішувати цілий комплекс домашніх проблем, усі вони вже назріли. Зволікання щодо їх вирішення може спричинити серйозні проблеми. Можливо, займатися ними доведеться самому, якщо розраховуєте на партнера, то він не зможе вам допомогти, і вся відповідальність ляже на вас, або доведеться відступити від своїх правил і підкоритися партнеру. Питання купівлі-продажу нерухомості на цьому тижні краще не розв'язувати.

РАК. На початку тижня можете опинитися у ситуації, коли доведеться приймати рішення під впливом обставин, і ваші дії будуть обмежені або йти у розріз з бажаннями. Вам необхідно бути дуже уважним і зосередженим, що буде не такою вже легкою справою, через необережність можуть статися поломки і несправності, а технічні проблеми, про які ви знаєте, необхідно усунути, інакше вони можуть призвести до серйозних неприємностей. Будьте уважні у дорозі, уникайте конфліктів на вулиці або у транспорті.

ЛЕВ. Вам доведеться багато працювати заради досягнення єдиної мети, одного заповітного бажання. Необхідно виявити наполегливість, аби отримати хоч якийсь результат, але, якщо ви втратите витримку, то ризикуєте роздмухати конфлікт з друзями або з групою однодумців. Друзі можуть втягти вас у свої сімейні проблеми, а ви їх — у свої фінансові. Будьте обережні: на цьому тижні легко втратити давніх товаришів.

ДІВА. Ви будете зайняті облаштуванням особистого життя, проблемами, пов'язаними з роботою, кар'єрою або початком самостійної діяльності: можливо, на ваших діях позначиться багато протиріч. І якщо виникне ситуація, коли необхідно буде докласти всіх зусиль, щоб зберегти своє становище і репутацію, відстояти свою самостійність і спроможність, то намагайтеся не доводити справу до конфлікту з батьками або з керівництвом.

ТЕРЕЗИ. Ваш внутрішній, психологічний стан залежить від того, про що нині думаєте, що вас непокоїть, у чому почуваєтесь невпевнено, в чому сумніваєтеся і чого боїтеся. Особливо переживатимете за тих, хто далеко і від кого залежить ваш успіх або становище на роботі. Вам стане значно легше, якщо приймете остаточне рішення щодо питання, яке хвилює вас. Якщо вам доведеться вирушити у поїздку, то вона може виявитися дуже важкою, і не стільки фізично, скільки психологічно.

СКОРПІОН. Тільки завдяки наполегливості і бійцівським якостям ви зможете відстояти свої стосунки й становище у колі друзів і однодумців. На цьому тижні взаємини з деякими людьми або організаціями набудуть гострого характеру. Ви можете припинити їх або розірвати якийсь договір, аби отримати нові перспективи і надію. Проблеми можуть виникнути через спільні або чужі гроші, позики, страховки, податки або аліменти.

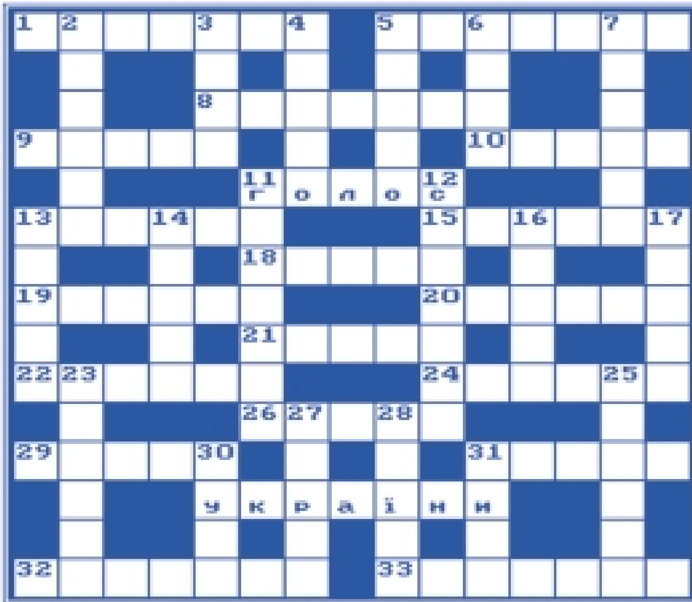
СТРІЛЕЦЬ. Можливо, ви будете налаштовані агресивно і мимоволі шукатимете суперника і знайдете його. Внаслідок цього вас легко буде втягнути у суперечку, або можете стати призвідником конфлікту. Можливо, доведеться розпочати якісь позови або судові розгляди, при цьому зіткнетеся з енергійним і досвідченим противником. У вас є тільки один спосіб уникнути неприємностей, бути доброзичливим або хоча б терпимим і стриманим у стосунках з оточуючими.

КОЗЕРІГ. Вам необхідно бути вельми ретельним, працелюбним і методичним, якщо хочете отримати результат і не втратити перспективу. Але не дуже захоплюйтеся: від перенапруження ви можете відчувати фізичну слабкість і втрату сил. Будьте уважні, працюючи з інструментами і устаткуванням, особливо з несправним. Уникайте суперечок і конфліктів з колегами на роботі. Можливі проблеми через далеке або тривале відрядження.

ВОДОЛІЙ. Ви можете абсолютно несвідомо привертати до себе увагу ексцентричною або зухвалою поведінкою, добре, якщо хтось поруч підкаже, і ви прислухаєтеся, інакше відштовхнете від себе хороших людей. При спілкуванні з дітьми і коханим ви можете зіпсувати стосунки необережним словом або вчинком. Можливо, доведеться вирішувати проблеми, пов'язані з чужим майном або спільними грошима, позиками і боргами.

РИБИ. Можливо, ви будете більш роздратовані, ніж зазвичай і не сподобається поведінка чоловіка (дружини) або його (її) родичів, і те, що раніше могли пробачити, нині буде зробити важко. Сварка або конфлікт може стати перешкодою для подальших щирих взаємин. Ситуація у домі вас також перестане влаштовувати і тому захочеться або поїхати далеко і надовго, або щось змінити в домі.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Тимчасове приміщення для циркових вистав на площі, вулиці. 5. Місто у Франції, передмістя Парижа. 8. Язичницький божок, ідол, статуя. 9. Продукт штучного пророщування зерен хлібних злаків. 10. Піч для опалювання приміщення. 13. Видатний німецький композитор. 15. Музикант. 18. Переносна кімнатна лава для сидіння. 19. Велосипед із двома ведучими механізмами. 20. Мала планета. 21. Родина італійських майстрів смичкових музичних інструментів. 22. Тираж. 24. Підбурювання, підмовляння. 26. Жіноче ім'я. 29. Грошове стягнення, покарання. 31. Тропічне плодове дерево родини анакардієвих. 32. Вид глиняного посуду. 33. Штат на півдні США.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 2. Порода кіз із довгою м'якою шерстю. 3. Кущова колюча рослина з червоними ягодами. 4. Внутрішні органи людини або тварини. 5. Невеличке озерце в драговинні, болоті. 6. Майданчик для проведення змагань з боксу. 7. Острів в Егейському морі, що уславився своїми поетами — Алкеєм і Сафо. 11. Споруда великих розмірів. 12. М'який олівець без оправи, який використовують у живописі. 13. Трикотажна тканина з рідкою основою. 14. Земельна ділянка, що надавалась у користування селянину. 16. Площа в містах Стародавнього Риму, на якій відбувалися народні збори. 17. Опера Джакомо Пуччіні. 23. Пристрій для випромінювання електромагнітних хвиль. 25. Банеподібна хата в індіанців Північної Америки. 27. Інструмент для зовнішньої різьби. 28. Хореографічна композиція з кількох танців, об'єднаних однією темою. 30. Міра ваги. 31. Садиба з сільськогосподарськими будівлями у Прибалтиці.

Склав Іван СОБКО.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД ВІД 7 ВЕРЕСНЯ 2002 РОКУ

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Контакт. 4. Абордаж. 8. Космодром. 9. Каста. 11. Атлас. 15. Балістика. 16. Планета. 17. Пантеон. 18. Порцеляна. 20. Актор. 25. Аскет. 27. Армстронг. 28. Капуста. 29. Мантиса.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Кома. 2. Тека. 3. Коса. 5. Барс. 6. Рима. 7. Жила. 9. Клеопатра. 10. Сценарист. 12. Ланцетник. 13. Секундант. 14. Бастіон. 19. Еліта. 21. Крук. 22. Рагу. 23. Кмет. 24. Ложа. 25. Агат. 26. Етна.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Сергій ПРАВДЕНКО, Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311168. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos